

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Notio, & divisio Theologiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

16. *Theologia necessitas hypothetica & respectiva.*
 17. *Esse necessarium omnibus, sine accipiendum collectivè vel distributive?*
 18. *Theologia Scholastica quoad substantiam toti Ecclesia necessaria pro singulis.*
 19. *Est juris Divini, esse in Ecclesia Doctores Theologos.*
 20. *Non est necessaria Theologia in singulis.*
 21. *Quoad methodum Theologia est necessaria ad melius esse.*
 22. *Est etiam necessaria secundum quid ad naturales scientias.*
 23. *Quid intelligat Apostolus per inanem fallaciam?*
 Quis hoc articulo, quid nomine S. Theologia intelligatur, an & quando illa exiterit, sine etiam Ecclesia necessaria? unde ut crebriori divisione major accedat materiæ claritas, tam istum, quam sequentes articulos in §§. dividimus.

§. 1.

Notio & divisio Theologiae.

1. **Q**uia Theologia in latissima acceptione doctrinam aut sermonem de DEO significat, ideo latissime potest dividi in *naturalem & supernaturalem*. Naturalis est scientia metaphysica, quatenus ex effectibus creatis & principiis solo lumine naturæ notis ascendit ad cognitionem primæ causæ, & entis primi, non tanquam objecti adequati, sed principalis. Supernaturalis, quæ est scientia seu notitia de DEO per lumen supernaturale, dividitur in *Increatam & creatam*. Increata sive DEI Theologia, est visio, quæ DEUS in suamet & per suamet essentiam, & se & alia omnia cognoscibilia comprehendit. Creata est cognitio supernaturalis de DEO, quam sub lumine divinæ revelationis habent tam Angeli, quam homines, tam beati, quam viatores. Et hæc est acceptio atque divisio latissima S. Theologiae.
2. Secundò dividitur Theologia creata seu doctrina sacra in illam, quæ tractat res divinas, quatenus per divinam revelationem formaliter cognitas. Quo sensu D. Joan. Evangelista à D. Cyrillo cognominatur Theologus, eò quòd Christi Divinitatem sublimiùs & clariùs quam alij Evangelistæ in suo Evangelio expresserit: & in illam, quæ ex principiis revelatis veritates & conclusiones inibi contentas per discursum deducit. Theologia primo modo accepta, vel procedit formaliter ex revelatione clara, vel obscura: si est notitia formaliter procedens ex clara revelatione, tunc est vel visio beatifica, quando nimirum veritas supernaturalis per increatam DEI essentiam clarè visam manifestatur, vel est visio Prophetica, cum per creatum lumen tam ipsa revelatio, quam objecti creati connexio clarè innotescit. Si procedit ex obscura revelatione, tunc est ipse habitus fidei, qui non nisi improprie scientia dici potest, quatenus nimirum scientiæ nomen accipitur quo quacunquæ certà cognitione, infallibilis objecti. Theologia secundo modo accepta est illa, quam tractamus & aggredimur, scientia Theologica, & vel procedit ex principiis clarè, vel obscurè revelatis: si primum, tunc est Theologia Beatorum; si secundum, tunc est nostra Theologia Viatorum.
4. Tertio Theologia Beatorum rursus dividitur ex D. Augustino in *matutinam, & vespertinam*. Theologia seu cognitio matutina est ipsa, de qua primùm dixi, visio beatifica, per quam Beati in Verbo, seu essentia divina seipsum manifestant, absque discursu & simplici mentis intuitu, discunt veritates supernaturales. Vespertina est, quæ per species creatas ex principiis visione beatifica clarè cognitis, aut aliàs extra Verbum sive essentiam divinam in aliquo creato & prophetico lumine clarè manifestis, proprio discursu deducunt veritates in illis virtute contentas. Illa dicitur matutina, quia est præstantior, purior, illuminatior; ista vespertina, quia est imperfectior, & ut inquit S. P. Aug. *decoloratior*. Ultraque inter se distinguitur, essentialiter, quia procedit sub medio, & lumine formaliter diverso: prima sub lumine gloriæ, & essentia divinæ; altera sub lumine revelationis virtualis, de qua in seqq.
- Quartò Theologia Viatorum proprie accepta, dividitur rursus in *Mysticam, & Scholasticam*. Theologia Scholastica est scientia, quæ ex principiis fidei divinæ creditis, discurrendo deducit conclusiones. Theologia Mystica est sapida DEI notitia, quæ intellectus prævio discursu Theologico excitatus, & charitate impulsus, in divinorum contemplatione defigitur. Hæc divisio est in membra realiter & formaliter distincta; nam Theologia mystica, quamvis ordinariè præsupponat discursum rationis ex principiis fidei deductum, tamen nititur immediatè lumine supernaturali, & habet pro principali actu contemplationem, ut habet D. Dionys. l. de Theol. Myst. c. 1. Contemplatio autem est actus doni sapientiæ, ut habet S. Thom. 2. 2. q. 45. a. 3. Unde & ipsa Theologia Mystica est entitativè supernaturalis, pertinens ad donum sapientiæ, & sæpius oratione, quam studio comparatur. Theologia Scholastica verò proximè innititur objective connexioni præmissarum, tanquam rationi formali, estque, ut dicitur, entitativè naturalis. Utraque porò Theologia, tam, 6. Mystica, quam Scholastica ex D. Dionys. accidentaliter dividitur in *symbolicam & demonstrantem*. Symbolica tunc est, quando ex mystico sensu dictionum metaphoricarum, quæ in S. Script. reperiuntur, eruit divinas perfectiones, aut veritates inibi contentas. Demonstrans dicitur, cum divinas perfectiones aut veritates eruit ex proprio sensu Mysterij in S. Scriptura revelati.
- Quintò communiter dividitur Theologia in *positivam, scholasticam, moralem*. Positiva Græcè *θεωρητική* hoc est firma vel rata, prout in scholis tractatur, est, quæ exposito & expresso aliquo S. Script. loco, examinata SS. PP. interpretatione, idiomatum diversitate, & aliorum locorum comparatione, eruit veritates ibidem contentas. Scholastica dicitur, quæ ex principiis, sive per S. Scr. sive alio modo revelatis, accuratiori formâ, & methodo magis dialecticâ, ad fidem non tantum gignendam & nutriendam, sed etiam contra Adversarios propugnandam educit veritates virtualiter contentas tam practicas quam speculativas. Et teste Ylamberto hic d. 5. a. 1. n. 3. Inde accepit nomen Theologiæ Scholasticæ, quia vit subtilis, & apprime peritus secundum Ciceronem lib. 2. de Oratore, vocatur *homo de schola*. In quo sensu hanc vocem usurpavit D. Augustinus l. de Catech. rud. Moralium Theologia dicitur, quæ practicas veritates ex ipsodem principiis deducit methodo simpliciori ac bre-

brevisiori. Hæc divisio, uti patet, tantum est accidentalis, quia non est secundum diversitatem objecti formalis, sed modi & methodi accidentalis. Theologia controversistica non necessarîo constituit distinctum membrum hujus Theologiæ positivæ, vel Scholasticæ in confirmandis fidei dogmatibus, hæresibusque confutandis procedere.

§. II.

Existencia, Status, & Progressus Theologiæ.

8. Sacra Theologia, non tantum latè pro qualibet supernaturali cognitione accepta, sed propriè pro doctrina, quæ ex principiis divinitus revelatis, & fide infusâ cognitis per discursum conclusiones deducit, cum ipso Mundo in Adamo sumptit exordium, quippe quem omnialiarum scientiarum genere instructum, indecens erat, ad deducendas ex revelatis fidei mysterijs conclusiones rudem esse. Quamò plura deinceps fidei mysteria sequentibus Patriarchis & Prophetis fuerunt revelata, tanto amplius profecit Theologia, utpotè pluribus ad discurrendum principiis instructa; unde in Lege naturæ & Jacobus & Moyles Theologi fuerunt.

9. Jacob quidem, quia, ubi Gen. 25. vulgata habet Jacob *habuisse in tabernaculo*, alij apud Lyranum ex Hebræo legunt *in domo doctrinæ*, quod Hebræi intelligunt de Scholis Theologiæ, quibus ajunt Jacobum operam dedisse, Doctoribus Sem, Heber, & Melchisedech, ut est apud Corn. à Lap. loc. cit. Moyles autem, quia ut inquit sacer textus Ex. 18. *Venibus ad eum populus inquirere sententiam DEI*, quam certè non semper ex immediata revelatione habere poterat, sed ex sibi revelatis Theologicè deducebat, ac tandem, quia scriptis voluminibus sacris (cum prius nulla nec sacra nec profana scriptura extaret) insinuit scribas & Legis peritos, quorum manus erat legem veterem & sacram doctrinam publicè profiteri.

10. Insuper ex omnibus non tantum Hagiographis & sacris scriptoribus Moyse primatum competere, ipsi quoque Alphabetariz Scripctionis divinitus acceptæ primum Authorem esse, quem propterea Ægyptij sub nomine & schemate Anubis seu Mercurij coluerint, multis gravibus argumentis probat Nieremberg. de Orig. S. Script.

11. Tandem verò cum per adventum Divini Verbi fidei prædicatio esset perficienda, & consummanda etiam ipsa doctrina Theologica ab eodem fuit consecrata, & maximo cum incremento in Apostolos derivata: neque enim solum ipsemet Theologicis argumentationibus Judæos confutavit, veluti cum Matt. 22. Resurrectionem mortuorum ex eo, quòd DEUS se dicat DEUM Abraham, Isaac, & Jacob, & tamen non sit DEUS mortuorum sed vivorum Theologicè inulit: sed etiam Apostolos *hominum prædicatores* constituit, non aliâ ratione, quam per Theologicorum discursuum retia, quibus fidem illustrarunt, propugnârunt, Scripturas ritè exposuerunt, expolitas erroribus opposuerunt, ut passim est repetitum in Actis, tum in Epistolis Apostolorum.

12. Secuti sunt Apostolorum Discipuli, præcipuè D. Dionysius Areopagita, optimè de Theologia meritis præstantissimis Libris de cæl. & Eccl. Hier. de Div. nom. alisque, quorum vestigijs insisterunt imprimis Clemens Alex. & Origines, quorum uter-

que cum fuerit dialecticè instructissimus, verisimile est, etiam methodo dialecticè in tradendis Theologicis usos fuisse. Invalenscentibus deinde hæresibus eminerunt in Ecclesia DEI Sanctissimi simul Patres, & summi Theologi tum Græci, Athanasius, Basilius, Gregorius Naz. & Nyssenus, Chryostomus; tum Latini, Hieronymus, Ambrosius, Hilarius, &c. Inter quos potissimum emicat Ecclesiæ lumen Augustinus, qui & ipse Dialecticæ peritissimus, cum plerasque Theologicas doctrinas & difficultates in suis operibus doctissimè ventilaverit, subsecutis Theologis facem prætulit, & præfert in hodiernum diem.

Posterioribus deinde sæculis à sexto usque ad duodecimum, præcipuè in sacro D. Benedicti Ordine studium S. Theologiæ floruit, dum post D. Gregorium M. Leonem II. aliòsque, prout ex irrefragabili autoritate historiæ Ecclesiasticæ agnoscit Franc. de Lugo in Prol. n. 14. Hispanicæ Scholæ S. Isidorus Hispalensis Antistes, Venerabilis Beada Anglicas illustravit, cujus discipulus Alcuinus jussu Caroli M. Parisiensem Academiam, quæ etiamnum hodiè sub Sorbonæ nomine inter alias eminet, instituit: D. tandem Anselmus methodicè ratione & ordine (unde Theologiæ Scholasticæ appellatio) quemadmodum inter Græcos D. Damascenus Theologicam doctrinam tradidit, ut videre est ex ipsiusmet libris, & testatur præcit. Franc. de Lugo.

Denique in Universitate Parisiensi Petrus Lombardus Episcopus Parisiensis ad imitationem D. Damasceni, qui Græcorum PP. dogmata & sententias collectas certis locis distinxerat, Latinorum PP. præsertim D. Augustini dicta & sententias in quatuor Libros (quos ex inde sententiarum libros nominavit, ipse appellatus Magister Sententiarum) certòsque titulos, quos distinctiones vocat, digessit, Cujus scriptum deinceps à sæculo 12. varij scriptores præstantissimi ex diversis Religiosis familijs commentarijs Theologicis illustrarunt, eandem methodum in tradenda Theologia secuti. Continet autem primus Liber sententiarum doctrinam de DEO in se, de mysterio Sanctissimæ Trinitatis, & de divinis perfectionibus. Secundus agit de DEO Creatore, & creaturis præsertim rationalibus, earumque motibus erga DEUM, vel contra DEUM. Tertius de DEO Restauratore per Incarnationem, deque gratijs & virtutibus exinde in nos collatis. Quartus de Medicinis, nempe Sacramentis, quibus ad salutem reparamur, ac postremò de glorificatione ad quam pervenimus.

Novam denique & Angelicam methodum invenit D. Thomas Aquinas, quam *Summam*, quasi totius Theologiæ medullam appellavit, distinctam in tres præcipuas partes. Prima agit de DEO, tam ut in se est Unus & Trinus, quam ut est causa creatrix ad extra. Secunda agit de DEO ut fine ultimo, illique principijs & actibus, quibus vel ad ipsum accedimus, vel ab ipso recedimus. Quæ tamen propter suam amplitudinem est bipartita, & divisa in primam & secundam secundæ. In. 1. 2. præter finem ultimum considerantur actus humani in communi, & ea omnia quæ ad eorum moralitatem sive in bonum sive in malum concurrunt. In. 2. 2. agitur de illis in speciali secundum diversas virtutes, aut vitia, à quibus procedunt. Tertia pars